

Uhan näyttäminen toteen voi joskus olla vaikeaa. Jos vastapuoli ei myönnä häirintää, sen toteennäyttämiseksi olisi hyvä, jos häirintä olisi myös sivullisen henkilön havaittavissa. Aiemmat yhteydenotot poliisiin tai sosiaalityöntekijöihin tukevat näyttöä. Selvityksenä uhasta voivat olla lääkärintodistukset, kirjalliset viestit tai tekniset tallenteet sekä todistajien, esim. naapureiden tai työtovereiden, kertomukset.

Oikeudellista apua oikeudenkäynnissä antavat julkiset oikeusavustajat, asianajajat ja muut lakimiehet. Oikeusaputoimistosta saat selville, onko sinulla mahdollisuus saada oikeudenkäyntiavustaja valtion kustannuksella.

Käräjäoikeus voi ratkaista lähestymiskieltoasian, vaikka kieltoon vaadittu kieltäytyisi tulemasta oikeuteen. **Lähestymiskielto tulee voimaan heti, kun se on määrätty.**

Jos lähestymiskielto osoittautuu myöhemmin tarpeettomaksi, sen kumoamista pyydetään käräjäoikeudelta. **Asianomaiset eivät voi keskenään sopia kiellon päättymisestä.**

Lähestymiskiellon rikkominen

Lähestymiskiellon rikkominen on rangaistavaa. **Rangaistus on sakkoa tai enintään yksi vuosi vankeutta.** Kiellon rikkominen on virallisen syytteen alainen rikos, jonka syyttäjät vie oikeuteen.

Kaikki lähestymiskiellot merkitään erityiseen poliisin henkilörekisteriin.

Poliisi valvoo kieltoja ja voi myös käyttää pakkokeinoja kieltoa rikottaessa. Jos esimerkiksi lähestymiskieltoon määrätty henkilö jatkaa suojattavan häirintää, voi paikalle hälytetty poliisi viedä kiellon rikkoneen säilöön ja kuulusteluun jatko-toimenpiteistä varten.

Poliisin hätänumero
112

1/2005

TOIMI NÄIN:

- mikäli olet joutunut tai joutumassa väkivallan tai häirinnän kohteeksi, ota yhteyttä poliisiin
- voit pyytää poliisilta väliaikaisen lähestymiskiellon määräämistä
- voit myös kysyä apua sosiaaliviranomaisilta tai kääntyä jonkin neuvontaa antavan tahon puoleen
- käytä tarpeen mukaan asiantuntija-apua
- lähestymiskiellon määräämisen jälkeen mieti, voitko turvallisuutesi lisäämiseksi tehdä jotakin muuta, esimerkiksi vaihdattaa lukot tms.
- valvo itse aktiivisesti, ettei lähestymiskieltoa rikota
- ilmoita lähestymiskiellon rikkomisesta välittömästi poliisille
- älä pelkää toimia oman ja perheesi turvallisuuden puolesta

Neuvontaa ja apua

Seuraavat **viranomaiset** neuvovat ja opastavat lähestymiskieltoasioissa:

- lähin poliisiviranomainen
- lähin sosiaaliviranomainen

Seuraavat **organisaatiot** neuvovat ja opastavat lähestymiskieltoasioissa:

- lähin turvakoti www.turvakoti.net
- Rikosuhripäivystys www.rikosuhripaivystys.fi
Auttava puhelin **0203 16 116** ma-ti 13-21, ke-pe 17-21
Juristineuvonta puh. **0203 16 117** ma-to 17-19
- Raiskauskriisikeskus Tukinainen www.tukinainen.fi
Maksuton kriisipäivystys puh. **0800 97899** ma-to 9-17, pe-su, pyhinä ja niiden aattoina 17-24
Maksuton juristipäivystys puh. **0800 97895** ma-to 14-17
- Naisten Linja www.naistenlinja.com

Lähestymiskielto

Oikeusministeriö

www.om.fi

Sisäasiainministeriön poliisiosasto

www.poliisi.fi

Lähestymiskieltoa koskevan lain tarkoitus on ehkäistä rikoksia ennalta ja parantaa mahdollisuuksia puuttua vakavaan häirintään. Lähestymiskielto tarkoittaa, että henkilön hengen, terveyden, vapauden tai rauhan suojaamiseksi voidaan jotakuta toista kieltää ottamasta häneen yhteyttä. Lähestymiskielto voidaan määrätä myös silloin, kun kiellolla suojattava ja kieltoon määrättävä henkilö asuvat samassa asunnossa.

Kuka voi hakea lähestymiskieltoa?

Tyypillisiä tapauksia, joissa lähestymiskieltoa voidaan käyttää, ovat entisen puolison tai asuinkumppanin häirintä yhteydenotoin tai vierailuyrityksin sekä tilanteet, joissa aikuinen lapsi pyrkii kiristämään äikkäältä vanhemmaltaan rahaa. Lähestymiskielolla voidaan suojata myös esimerkiksi oikeudenkäynnin todistajaa.

Säännöksiä perheen sisäisestä lähestymiskiellostosta voidaan soveltaa myös, kun henkilöt muun syyn kuin parisuhteen vuoksi asuvat yhdessä. Kielto on mahdollinen esimerkiksi silloin, kun vanhempi kohtaa väkivaltaa samassa asunnossa asuvan täysi-ikäisen lapsensa taholta.

Lähestymiskieltoa voi kuitenkin pyytää kuka tahansa, joka perustellusti tuntee itsensä toisen uhkaamaksi tai häiritsemäksi.

Myös syyttäjä-, poliisi- ja sosiaaliviranomainen voi hakea kielton määräämistä, jos uhattu henkilö ei itse uskalla tai pysty sitä tekemään.

Miten lähestymiskieltoa haetaan?

Jos olet joutunut uhanalaiseen tilanteeseen ja sinusta tuntuu, että lähestymiskielto saattaisi tuoda siihen helpotusta, saat neuvoja ja apua poliisilta, sosiaaliviranomaisilta, syyttäjältä tai vapaaehtoisjärjestöiltä.

Lähestymiskieltoa haetaan joko poliisilta tai suoraan käräjäoikeudelta, kirjallisesti tai suullisesti. Kieltoa hakiessasi sinun tulee kertoa

- minkälaisen uhan tai häirinnän kohteeksi olet joutunut tai joutumassa
- kenen taholta koet uhkaa tai häirintää
- käsityksesi häirinnän jatkumisesta tai rikoksen uhasta vastaisuudessa
- onko asiassa todistajia tai todisteita

Tärkeää on, että kirjaat tapahtumat muistiin välittämättömästi ja keräät lähestymiskieltohakemuksesi tueksi kaikki mahdolliset todisteet sekä todistajien yhteystiedot.

Jos olet joutunut väkivallan uhriksi, käy tutkituttamassa vammasi lääkärillä ensi tilassa.

Heti voimaan tulevan väliaikaisen lähestymiskiellon voi määrätä pidättämiseen oikeutettu virkamies - eli päällystöön kuuluva poliisi tai syyttäjä - tai käräjäoikeus.

Perheen sisäinen lähestymiskielto tulee usein ensin määrättäväksi heti voimaantulevana väliaikaisena kieltona poliisin päätöksellä. Näin on esimerkiksi silloin, kun poliisi on poistanut uhkaavasti käyttäytyneen henkilön kotoaan ja ottanut hänet säilöön ja rikoksen uhka on todennäköinen vielä säilöstä päästämisen jälkeenkin.

Lähestymiskiellon sisältö

Perusmuotoiseen lähestymiskieltoon määrätty henkilö ei saa tavata suojattavaa henkilöä eikä muutenkaan ottaa tähän yhteyttä tai sitä yrittää. Suojattavaa henkilöä ei saa myöskään seurata tai tarkkailla.

Laajennettu lähestymiskielto tarkoittaa myös kieltoa oleskella tietyllä alueella, suojattavan henkilön vakituiseen asunon, loma-asunnon, työpaikan tai oikeuden ratkaisussa erikseen määrätyn muun niihin rinnastettavan oleskelupaikan läheisyydessä.

Perheen sisäiseen lähestymiskieltoon määrätyn henkilön on poistuttava yhteisestä asunnosta eikä hän saa palata sinne. Hän ei myöskään saa tavata eikä muutoinkaan ottaa yhteyttä henkilöön, jota kiellolla suojataan. Kiellettyä on myös suojattavan henkilön seuraaminen ja tarkkailu. Myös perheen sisäinen lähestymiskielto voidaan määrätä **laajennettuna** koskemaan oleskelua tietyssä muussa paikassa, esimerkiksi yhteisen asunnon läheisyydessä.

Lähestymiskielto määrätään vain siinä laajuudessa kuin se kussakin tapauksessa on välttämätöntä. Kiellolla ei estetä asiallisista syistä tapahtuvaa yhteydenottoa. Yhteydenotto on kiellosta huolimatta sallittu esimerkiksi yhteisen lapsen äkillisesti sairastuessa.

Ennakoitavissa olevat tilanteet pitää ottaa huomioon jo lähestymiskieltoa koskevassa päätöksessä. Esimerkiksi lapsen tapaamiseen liittyvät kohtaamiset tai omaisuuden osituksen vaatimat yhteydenotot voidaan määrätä järjestettäväksi sosiaaliviranomaisen välityksellä tai sivullisen läsnäollessa.

Perheen sisäisellä lähestymiskielolla ei puututa osapuolten taloudellisiin velvollisuuksiin (esim. vuokran maksuun), asunon omistus- ta vuokrasuhteisiin eikä koti-irtaimiston jakoon.

Kielton määräämisellä ei myöskään ole oikeudellisia vaikutuksia yhteisten lasten huoltoon, tapaamisoikeuteen eikä elatukseen. Lasten tapaamisten järjestämisestä tulee sopia erikseen.

Lähestymiskiellon kesto

Lähestymiskielto on voimassa käräjäoikeuden määräämän ajan, enintään kuitenkin vuoden, mutta tarvittaessa kieltoa voidaan jatkaa. Jatko edellyttää sitä koskevan pyynnön esittämistä ja käsitellyä käräjäoikeudessa.

Perheen sisäinen lähestymiskielto voidaan kuitenkin määrätä enintään kolmeksi kuukaudeksi. Voimassaolo harkitaan tapauskohtaisesti. Kielto voidaan tarvittaessa uudistaa enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Lähestymiskieltoasia käräjäoikeudessa

Lähestymiskieltohakemus käsitellään käräjäoikeudessa kiireellisenä. Asia käsitellään rikosasian tavoin oikeudenkäynnissä, jossa käydään läpi asiassa esitetty selvitys sekä kuullaan molempia osapuolia ja todistajia.

Kieltoa määrätessään käräjäoikeus arvioi rikoksen tai häirinnän vaaran aina tapauskohtaisesti. Perusteina ovat olosuhteet, henkilön oma uhkakokemus sekä mahdollisten todistajien kertomukset.

Painavana perusteena voidaan pitää tapahtunutta väkivallantekoa, mutta se ei ole edellytys kiellolle. Myös itsensä uhatuksi tuntevan henkilön häiritseminen esimerkiksi kotipiirissä, työpaikalla tai julkisilla paikoilla tapahtuvalla uhkailulla tai kiuasantekotarkoituksessa tapahtuvalla aiheettomalla seurailulla voi olla riittävä peruste lähestymiskiellon määräämiselle. Myös puhelimitse, kirjeitse tai muulla tavalla toteutettu häirintä voi jatkuessaan aiheuttaa kielton määräämisen.

Perheen sisäisellä lähestymiskielolla tiukemmat edellytykset

Koska velvoitus poistua omasta kodista merkitsee voimakkaampaa puuttumista henkilön oikeuksiin kuin tavallinen lähestymiskielto, perheen sisäisen lähestymiskiellon määräämisen edellytykset ovat tiukemmat kuin tavalliseen lähestymiskiellon.

Kielto voidaan määrätä ainoastaan henkeen, terveyteen tai vapauten kohdistuvan rikoksen tai sen uhan torjumiseksi, ei sen sijaan silloin, jos kyse on rauhaan kohdistuvasta rikoksesta tai häirinnästä. Lisäksi edellytetään korkeampaa todennäköisyyttä siitä, että kiellon määräämättä jättäminen johtaisi edellä tarkoitettuun rikokseen.